

హాప య సూ చి కా

*

విషయము:

పుట

1. వృత్త్యక్తత్వవివేక:	
2. పంచభూతవివేక:	
3. పంచకోశవివేక:	
4. ద్వైవివేక:	11
5. మహానాక్యవివేక:	18
6. చిత్రదీప:	14
7. తృప్తిదీప:	22
8. కూటస్థదీప:	30
9. ధ్యానదీప:	32
10. నాటకదీప:	38
11. యోగానంద:	39
12. ఆత్మానంద:	44
13. అద్వైతానంద:	47
14. విద్యానంద:	5
15. విషయానంద:	54
<hr/>			
16. భూమికా (వేదాంతపంచదశీ)	57
తాత్పర్యసంగ్రహస్య)	
17. తాత్పర్యసంగ్రహ:	61
18. ఆంధ్రతాత్పర్యసంగ్రహము	91
19. పంచదశీప్రతిపక్షరణతాత్పర్యము	98

వేదాంత పంచదశీ సారసంగ్రహరత్నావళి

1. ప్రత్యక్షత్వవివేకః

1. నమ శ్శిశంకరానంద । గురుపాదాంబుజన్మనే
సవిలాసమహామోహ । గ్రాహగ్రాసైకకర్మణే. ౧
2. తత్పాదాంబురుహద్వంద్వ । సేవానిర్మలచేతసామ్
సుఖబోధాయ తత్త్వస్య । వివేకోఽయం విధీయతే. ౨
3. * శబ్దస్పర్శాదయో వేద్యా । వైచిత్ర్యా జ్ఞాగరే పృథక్
తతో విభక్తౌ త త్సంవి । దైకయాప్యా న్న భిద్యతే. ౩
4. తథా స్వప్నేత్ర వేద్యం తు । నే స్థిరం జాగరే స్థిరమ్
తద్భేదతః ప్రయో స్యంవి । దేకయాపా న భిద్యతే. ౪
5. సుప్తాత్మితస్య సామప్త । తమోబోధో భవే త్స్మృతిః
ప్రాచాపబుద్ధవిషయా । పబుద్ధం త త్తదా తమః. ౫
6. ప్రబోధో విషయా ధ్విన్నో । న బోధా త్వస్వప్నబోధవత్
ఏవం స్థానత్రయే ప్యేకా । సంవి త్తద్వ ద్దినాంతరే. ౬
7. * మాసాబ్ధయుగకల్పేషు । గతాగమ్యే ష్వనేకథా
నేదతి నాస్త మే త్యేకా । సంవి దేషా స్వయంప్రభా. ౭

- 8 * అయ మాత్మా పరానందః । పరప్రేమాస్పదత్వతః
మానభూవం హ భూయాన । మితి ప్రేమాత్మ నిశ్చితే. ౮
- 9 * ఇత్తం సచ్చిత్పరానంద । ఆత్మా యుక్త్యా తథావిధమ్
పరం బ్రహ్మ తయో త్వైక్యం । శ్రుత్యంతే మాపదిశ్యతే. ౧౦
- 10 అధ్యేత్పవర్ణమధ్యస్థ । పుత్రాధ్యయనశబ్దవత్
భానే ప్యభానం భానస్య । పృతిబంధేన యుజ్యతే. ౧౧
- 11 తస్య హేతు స్సమానాభి । హరః పుత్రాధ్యయనిశుకౌ
ఇహనాది రవిద్యేవ । వ్యామోహైకనిబంధనమ్. ౧౨
- 12 చిదానందమయబ్రహ్మ । పృతిబింబనమన్వితా
తమోరజస్సత్త్వగుణా । ప్రకృతి ర్ద్వివిధా చ సా. ౧౩
- 13 సత్త్వశుద్ధ్యవిశుద్ధిభ్యాం । మాయావిద్యే చ తే మతే
మాయాబింబో వశీకృత్యతాం స్యా త్సర్వజ్ఞ ఉత్వరః. ౧౪
- 14 ఆవిద్యావశగ స్తవస్య । స్తద్వైచిత్ర్యా దనేకథా
సా కారణశరీరం స్యా । త్రాజ్ఞ స్తత్రాభిమానవాన్. ౧౫
- 15 తమః ప్రధానప్రకృతే । స్తద్భృగా యేశ్వరాజ్ఞయా
వియత్నవనతేజోఽంబు । భువో భూతాని జజ్జిరే. ౧౬
- 16 సత్త్వాంశైః పంచభి సైషాం । కృమా ద్దీంద్రియపంచకమ్
క్రోతృత్వగక్షిరసన । ఘ్రాణాఖ్య ముపజాయతే. ౧౭
- 17 తై రంతఃకరణం సర్వై । రవృత్తిభేదేన త ద్ద్విధా
మనే విమర్శరూపం స్యాద్భృద్ధి స్సన్ధి నిశ్చయ్యాత్మికా. ౧౮
- 18 రజోఽంశైః పంచభి సైషాంక్రమా త్కర్మేంద్రియాణి తు
వాక్యాణిపాదపాయూప । స్థాభిధానాని జజ్జిరే. ౧౯

31/12

ప్రత్యక్షత్వవివేకః

3

19 తై స్సర్వై స్సహితః పాణో । పృతభేదా త్స పంచధా
ప్రాణోఽపాన స్సమాన శ్చ । దానవ్యానౌ చ తే పునః. ౨౨

20 బుద్ధికర్మేంద్రియప్రాణ । పంచకై ర్మనసా ధియా
శరీరం సప్తదశభి । సూక్ష్మం తల్లింగ ముచ్యతే. ౨౩

21 ప్రాజ్ఞ స్తత్యాభిమానేన । తైజసత్వం పృవద్యతే
హరణ్యగర్భతా మిశ । సయో ర్వ్యప్తిసమష్టితా. ౨౪

22 తద్బిగాయ పున ర్భగ్య । భగాయతసజస్మనే
పంచీకరతి భగవాన్ । ప్రత్యేకం వియదాదికమ్. ౨౫ (26)

23 ద్విధా విధాయ చైకైకం । చతుర్థా పృథమం పునః
స్వస్వేతరద్వితీయాంశై । ర్మజనా త్పుంచ పంచ తే. ౨౬

24 తై రండ స్తత్ర భువనం । భగ్యభగాశ్రయోద్భవః
హరణ్యగర్భ స్థూలైఽస్మిన్ । దేహే వైశ్వానరో భవేత్. ౨౭

25 తైజసా విశ్వతాం యాతా । దేవతిర్యజ్జురాదయః
తే పరాగర్హిణః ప్రత్య । క్షత్వబోధవిపర్జితా. ౨౮

26 ఉపదేశ మవాప్యైవ । మాచార్యా క్షత్వదర్శిణః
పంచకోశవివేకిన । లభంతే నిర్వృతిన పరామ్. ౨౯ (30)

27 స్యా త్పుంచీకృతభూతోత్తే । దేహ స్థూలౌఽన్నసంజ్ఞకః
లింగే తు రాజస్యైః పాణ్దైః । ప్రాణః కర్మేంద్రియై స్సహ. ౩౦

28 సాత్త్వికై ర్గీంద్రియై స్సాకం । విమర్శాత్మా మనేమయః
తైరేవ సాకం విజ్ఞాన । మయో ధీ ర్నిశ్చయాత్మికా. ౩౧ (32)

29 కారణో సత్త్వ మాసంద । మయో మోదాదిపృత్తిభిః
తత్తత్కైశ్చైవ తాదాత్మ్యా । దాత్మా తత్తన్నయో భవేత్. ౩౨

- 30 . అన్వయవ్యతిరేకభాగం . పంచకోశవివేకతః
స్వాత్మానం తత ఉద్భుత్య . పరం బ్రహ్మ ప్రపద్యతే. 32
- 31 . అభానే స్థూలదేహస్య . స్వప్నే యద్భాన మాత్మనః
సోఽన్వయో వ్యతిరేక వ్ర . ద్భానేఽన్యానవభాసనమ్. 3౮
- 32 . లింగాభానే సుమప్తా స్యా . దాత్మనో భాన మన్వయః
వ్యతిరేకస్తు తద్భానే . లింగ స్యాభాన ముచ్యతే. 3౯
- 33 . తద్వివేకా ద్వివిక్తా స్మ్యుః . కోశః పాణిమనేధియః
తే హి తత్ర గుణావస్థా . భేదమాత్రా త్పురుషకృతాః. ౪౦
- 34 . సుమప్తభానే భానం తు . సమాధా వాత్మనోఽన్వయః
వ్యతిరేక స్వాత్మభానే . సుమప్తనవభాసనమ్. ౪౧
- 35 . పరాపరాత్మనో రేవం . యుక్త్యా సంభావితైకతా
త త్త్వ మస్యాదివాక్యై స్సా . భాగత్వాగేన లక్ష్మితే. ౪౩
- 36 . సోఽయ మిత్యాదివాక్యేషు . విరోధా త్తదిదంతయోః
త్వాగేన భాగయో రేక . ఆశ్రయో లక్ష్మితే యథా. ౪౪
- 37 . మాయాఽవిద్యే విహయేప . ముపాధీ పరజీవయోః
అఖండం సచ్చిదానందం . పరం బ్రహ్మైవ లక్ష్మితే. ౪౮
- 38 . సవికల్పస్య లక్ష్మిత్యే . లక్ష్మస్య స్వా దవస్తుతా
నిర్వికల్పస్య లక్ష్మిత్యం . న దృష్టం న చ సంభవి. ౪౯
- 39 . వికల్పో నిర్వికల్పస్య . సవికల్పస్య వా భవేత్
అద్యే వ్యాపారి రన్యత్రా . నవస్థాఽఽత్మాశ్రయాదయః ౫౦
- 40 . వికల్పతదభావాభ్యా . మసంస్పృష్టాత్మవస్తుని
వికల్పితత్వలక్ష్మిత్య . సంబంధాద్వాస్తు కల్పితాః. ౫౨

21.2.38
6/2/38

11 * తథా సద్వస్తునో భేదః । త్యయం ప్యాప్తం నివార్యతే
విక్యాపధారణద్వైతః । పృతిషేధైః స్త్రిభిః కృమాతే. ౨౦ (21)

12 ఏక మే వాద్విత్తీయం స । త్సిద్ధ మత్య తు కేచన
విహ్వలా అస దే వేదం । పురాఽఽసి ది త్యవర్ణయన్. ౨౧ (26)

13 గౌడాచార్యా నిర్వికల్పే । సమాధా పన్యయోగినామ్
సాకారబ్రహ్మనిష్ఠానా । మత్వంతం భయ మూచిరే. ౨౨ (28)

14 * అస్పర్శయోగో నా మైషః । దుర్దర్శ స్పర్శయోగిభిః
యోగినో విభృతి హ్యస్తా । దభయే భయదచ్చసః. ౨౩ (29)

15 సతేఽపి నామరూపే ద్వే । కల్పితే చే త్రవా పద
కుత్యేతి నిరధిష్ఠాన । విభృమః క్వచి దీక్ష్యతే. ౨౪ (32)

16 కాలాభావే పురేత్వక్రిః । కాలవాసనయా యుతమ్
శిష్యం ప్రత్యేష తేనాత్య । ద్విత్తీయం సహ శంక్యతే. ౨౫ (34)

17 * చోద్యం వా పరిహారో వా । క్రియతాం ద్వైతభాషయా
అద్వైతభాషయా చోద్యం । నాస్తి నాపి తదుత్తరమ్. ౨౬ (39)

18 * తథా స్తిమితగంభీరం । స తేజో స తమ స్తకమ్
అనాఖ్య మసభివ్యక్తం । స త్కించి దపశిష్యతే. ౨౭ (40)

19 * సద్బుద్ధి రపి చే న్నాస్తి । మాప్తస్య స్వప్రభత్వతః
నిర్మసస్కత్వసాక్షిత్వా । త్సన్మాత్రం సుగమం సృణామ్. ౨౮ (41)

20 * నిస్తత్త్వా కార్యగమ్యాఽస్య । శక్తి ర్మాయాఽగ్నిశక్తివత్
సహ శక్తిం క్వచి త్కృశ్యతే । బుద్ధ్యతే కార్యతః పురా. ౨౯ (47)

21 నిరంశేఽప్యంశ మారోప్య । కృత్స్నైఽంశే వేతి పృచ్ఛతః
తద్భాషయోత్తరం బ్రూతే । సృతి శ్శృత్యపాత్రేషిన్. ౩౦ (54)

- 22 * సతత్త్వ మాశ్రితా శక్తిః । కల్పయే త్సతి విక్రియాః
వర్ణా భిత్తిగతా భిత్తౌ । చిత్రం నానావిధం యథా. ౫౯
- 23 * సతో వ్యోమత్వ మాపన్నం । వ్యోమ్న స్సత్రాం తు లోకికాః
తార్కికా క్షాపగచ్ఛంతిమాయాయా ఉచితం హితత్. ౬౪
- 24 * ఏవం శ్రుతివిచారా త్రాక్ । యథా య ద్వస్తు భాసతే
విచారేణ విపర్యేతి । తత స్త చ్చింత్యతాం విమత్. ౬౬
- 25 * సద్వస్తుధికవృత్తిత్వా । దృష్టి వ్యోమ్నస్తు ధర్మతా
ధియా సతః పృథక్కారే । బ్రూహి వ్యోమ కిమాత్మకమ్. ౬౮
- 26 * ధ్యానా న్మానా ద్యుక్తితోఽపి । రూఢే భేదే విముత్సతోః
న కదాచి ద్వియ త్సత్యం । సద్వస్తు చ్చిద్రావ న్న చ. ౭౪
- 27 * ఏవ మాకాశమిథ్యాత్వే । సత్సత్యత్వే చ వాసితే
న్యాయే నానేన వాయ్వాదేః । సద్వస్తు పృథివిచ్యతామ్. ౭౭
- 28 * నిస్తత్త్వరూపతే వాత్ర । మాయా త్వస్య ప్రయోజికా
సా శక్తికార్యయో స్తుల్కా । వ్యక్తావ్యక్తత్వభేదినేః. ౮౪
- 29 * సదసత్త్వవివేకస్య । పృస్తుతత్వా త్స చింత్యతామ్
అసతోఽవాంతరో భేదాఅస్తాం తచ్చింతయాఽత్ర కిమ్? ౮౫
- 30 * బ్రహ్మాండలోకదేహీమ । సద్వస్తుని పృథక్కృతే
అసంతోఽందాదయో భాంతు । తద్భావే ఏహ కా క్తిః? ౯౭
- 31 * సాంఖ్యకాణాదబౌద్ధాద్వై । ర్థగద్భేదో యథా యథా
ఉత్ప్రేక్ష్యతే నైకయుక్త్యా । భవ త్వేష తథా తథా. ౧౦౦
- 32 * ద్వైతావజ్ఞా నుస్థితా చే । దద్వైతే ధీ స్థిరా భవేత్
స్థైర్యే తస్యాః పుమా నేష । జీవన్ముక్త గతిర్యతే. ౧౦౧

- 41 • ఇత్థం వాక్యైస్తదర్థాను । సంధానం శృవణం భవేత్
యుక్త్యా సంభావితత్వానుసంధానం మననం తు తత్. ౫౩
- 42 • తాభ్యాం నిర్విచిత్తేర్థే । చేతన స్థాపితస్య యత్
ఏకతాసత్త్వ మేత ద్ధి । నిదిధ్యాసన ముచ్యతే. ౫౪
- 43 • ధ్యాత్పుధ్యానే పరిత్యజ్య । కృమా ద్యేయైకగోచరమ్
నివాతదీపవ చ్చిత్తం । సమాధి రభిధీయతే. ౫౫
- 44 • వృత్తినా మనువృత్తిస్తు । పృయత్నా త్పుథమాదపి
అదృష్టాసకృదభ్యాస । సంస్కారసచివా ధృవేత్. ౫౬
- 45 • ధర్మమేషు మిమం ప్యాము । స్సమాధిం యోగవిత్తమాః
వర్త త్యేష యతో ధర్మా । మృతధారా స్సహస్యశః. ౬౦
- 46 • ఆమునా వాసనాజాలే । నిశ్చేషం పృవిలాపితే
సమూలోస్మూలితే పుణ్య । పాపాభ్యే కర్మసంచయే. ౬౦
- 47 • వాక్య మప్రతిబద్ధం స । త్ప్రా కృరోజావభాసితే
కరామలకవ ద్దౌఢ । మపరోక్షం ప్రసూయతే. ౬౧
- 48 • పరోక్షం బ్రహ్మవిజ్ఞానం । శాబ్దం దేశికపూర్వకమ్
బుద్ధిపూర్వకృతం పాపం । కృత్స్నం దహతి వహ్నివత్. ౬౨
- 49 • అపరోజాత్మవిజ్ఞానం । శాబ్దం దేశికపూర్వకమ్
సంసారకారకాజ్ఞాన । తమస శ్చండభాస్కరః. ౬౩
- 50 • ఇత్థం తత్త్వవివేకం । విధాయ విధివ న్మన స్సమాధాయ
విగళితసంస్మృతిబంధః । ప్రాప్నోతి పరం పదం
సరో న చిరాత్. ౬౪

2. పంచభూతవివేకః

- ① 1 సదదైవతం కృతం య త్త । త్వంచభూతవివేకతః
బోధ్యం శక్యం తతో భూత । పంచకం ప్రవివిచ్యతే. ౧
- ② 2 శబ్దస్పర్శ రూపరసా । గంధో భూతగుణా ఇమే
ఏకద్విత్విచతుష్పంచ । గుణా వ్యేమాదిమ కృమాత్. ౨
- ③ 3 శోత్యం త్వ కృతపీ జిహ్వాఘ్రాణం చేంద్రియపంచకమ్ ౬
కన్ధాదిగోళకస్థం త । చ్చబ్దాదిగ్రాహకం కృమాత్. ౩
- ④ 4 పంచేత్క్యాదానగమన । విసర్గానందకాః క్రియాః
కృపివాణిజ్యసేవాద్యాః । పంచ స్వంతర్భవంతి హి. ౧౪
- ⑤ 5 నాకాణిపాదపాయూప । స్తై రక్షై స్తత్త్రియాజనిః
ముఖాదిగోళకే ప్వాస్తే । త త్కర్మేంద్రియపంచకమ్. ౧౫
- ⑥ 6 మనో దశేంద్రియాధ్యక్షం । హృత్పద్మే గోళకే స్థితమ్
తచ్ఛాంతఃకరణం బాహ్యోష్వస్వాతంత్యా ద్వినేంద్రియైః.
అక్షి వ్యర్థార్పితే ప్లేత । ధుణదోషవిచారకమ్
సత్త్వం రజస్తమ శ్చాస్య । గుణా విక్రియతే హి తైః. ౧౬
- ⑦ 7 సృష్టశబ్దాదియుక్తేషు । భౌతికత్వ మతిస్సుటమ్
అకాదావపి త చ్చాస్త్ర । యుక్తిభ్యా మపధార్యతామ్. ౧౭
- ⑧ 8 ఏకాదశేంద్రియై ర్యుక్త్యా । కాస్త్రేణా వ్యవగమ్యతే
యావ త్కంచ ద్భవే దేత । దిదంశభేదితం జగత్. ౧౮
- ⑨ 9 ఇదం సర్వం పురా సృష్టే । రేక మే వాద్విత్రియకమ్
స దే వాసీ న్నామరూపే । నాస్థా మిత్యాదుతే ర్యచః. ౧౯

శ్రీ

33 * నీరోగ ఉపవిష్టో వా । రుగ్గో వా విలురథా భువి
 మూర్ఛితో వా త్యజ త్వేష । పాణాణా భ్యాంతి
 ర్న సర్వధా. ౧౦౬

34 * ప్రమాణోత్పాదితా విద్యా । ప్రమాణం ప్రబలం వినా
 స సశ్యతి న వేదాంతా । త్ప్రబలం మాన మీక్యతే. ౧౦౭

35 తస్మా ద్వేదాంతసంసిద్ధం । సదద్యైతం స బాధ్యతే
 అంతకాలే వ్యత భూత । వివేకాన్నిర్వృతి స్థితా. ౧౦౮

3. పంచకోశవివేకః

1 * గుహపాతం బ్రహ్మ య త్త । త్పంచకోశవివేకతః
 బోద్ధుం శక్యం తతః కోశ । పంచకం ప్రవివిచ్యతే. ౧

2 * దేహ దభ్యంతరః పాణుః । పాణా దభ్యంతరం మనః
 తతః కర్త తతో భోక్తా । గుహ సేయం పరంపరా. ౨

3 * సను దేహ ముపకృమ్య । నిద్రాసందాంతవస్తుషు
 మాభూ దాత్మత్వ మన్య స్తు । స కశ్చి దనుభూయతే. ౩

4 * బాధం నిద్రాదయ స్సర్వే౭ । నుభూయంతే స చేతరః
 తథా ప్యేతే౭నుభూయంతే । యేస తం కో నివారయే౭. ౪

64 * స్వయమే వానుభూతిత్వా । ద్విద్యతే నానుభావ్యతా
 జ్ఞాతృజ్ఞానాంతరాభావా । దజ్ఞేయో స త్వస త్తయా. ౧౩

65 స వేత్తి వేద్యం త త్సర్వం । నాన్య స్తస్మాస్తి వేదితా
 విదితావిదితాభ్యాం త । త్పుథ గౌఢస్వరూపకమ్. ౧౪

- 7 * బోధేఽవ్యనుభవే యస్య । న కథంచన జాయతే
తం కథం బోధయే చ్ఛాస్త్రం । లోప్తం సరసమాకృతిమ్? ౧౯
- 8 * జిహ్వ మేఽస్తి న వేత్సుక్తి । ర్లజ్జాయై కేవలం యథా
న బుద్ధ్యతే మయా బోధే । బోధవ్య ఆతి తాదృశీ. ౨౦
- 9 * యస్మిన్ యస్మిన్ నుస్తి లోకే । బోధ స్తత్తదుపేక్షితే
యద్బోధమాత్రం త ద్రుహ్యే । త్యేవంధీ ర్మహ్మనిశ్చయః.
- 10 పంచకోశపరిత్యాగే । సాక్షిబోధావశేషతః
స్వస్వరూపం స ఏవ స్యాత్ । శూన్యత్వం తస్య దుర్వటమ్. ౨౧
- 11 విషయా నాక్షివిషయః । స్వత్త్వా న్నాస్య పరోక్షతా. ౨౨
అవేద్యేఽప్యపరోక్షేతః । స్వప్రకాశో భవ త్యయమ్. ౨౩
- 12 * ఇదం రూపం తు య ద్యావత్ । త త్యక్తుం శక్యతేఽఖిలమ్
అశక్యేఽహ్యనిదంరూప । స్స అత్మా బాధవర్జితః. ౨౪
- 13 * న వ్యాపిత్వా ద్దేశకోఽత్తో । నిత్యత్వా న్నాపి కాలతః
న వస్తుతోఽపి సార్వాత్మ్యాదానంత్యం బ్రహ్మణి త్రిధా. 3౫
- 14 సత్యం జ్ఞాన మనంతం య । ద్రుహ్య త ద్వస్తు తస్య తత్
ఈశ్వరత్వం చ జీవత్వ । ముపాధిద్వయకల్పితమ్. 3౬
- 15 * తచ్చక్షురపాధిసంయోగాత్ । బ్రహ్మై వేశ్వరతాం ప్రజేత్. ౪౦
కోశాధివివక్షయాం । యాతి బ్రహ్మైవ జీవతామ్. ౪౧
- 16 * పుత్రాదే రవివక్షయాం । న పితా న పితామహః
తద్వ స్నేహో నాపి జీవః । శక్తికోశావివక్షితే. ౪౨
- 17 * య ఏవం బ్రహ్మ వే దైష । బ్రహ్మైవ భవతి స్వయమ్
బ్రహ్మణో నాస్తి జన్మాతః । పున రేష న జాయతే. ౪౩

Contributing Article

4. ద్వైతవివేకః

- 1 * ఈశ్వరేణాపి జీవేన । సృష్టం ద్వైతం వివిచ్యతే
వివేకే సతి జీవేన । హేయో బంధ స్ఫుటిభవత్. ౧
- 2 చైతన్యం య దధిష్ఠానం । లింగదేహశ్చ యః పునః
చిచ్ఛాయా లింగదేహస్థా । తత్సంఘో జీవ ఉచ్యతే. ౧౧
- 3 మాహేశ్వరీ తు మాయా యా । తస్యా నిర్మాణశక్తిపల్
విద్యతే మోహశక్తిశ్చ । తం జీవం మోహయ త్యసా. ౧౨
- 4 * మాయాపృత్త్యాత్మకో హి శ । సంకల్ప స్సాధనం జనౌ
మనోపృత్త్యాత్మకో జీవ । సంకల్పో భగసాధనమ్. ౧౯
- 5 ఈశనిర్మితమణ్డాదౌ । పస్తు న్యేకవిధే స్థితే
భౌక్తృధీవృత్తినానాత్వా । తద్భగో బహుధేష్యతే. ౨౦
- 6 * భార్యా స్తుషా ననాందా చ । యాతా మాతేత్యనేకథా
స్మృతియోగిధియా యోషి । ద్విద్యతే స స్వరూపతః. ౨౩
- 7 * అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం । ధీమయో జీవబంధకృతే
సత్యస్మిన్ ముఖదుఃఖే ప్రః । తస్మి స్సపతి స ద్వయమ్. ౩౨
- 8 అనత్యపి చ బాహ్యర్థే । స్వప్నాదౌ బధ్యతే సరః
సమాధిసు ప్రమూర్ఛాసు । సత్య వ్యస్మి స్స బధ్యతే. ౩౩
- 64 బంధశ్చే న్మానసం ద్వైతం । త ద్ధీరోధస శామ్యతి
అభ్యసే ద్యోగమే వాత్ । బ్రహ్మజ్ఞానేన కిం పద. ౩౪
- 65 తాత్కాలికద్వైతకాంతా । ప ప్యాగామిజనికీయః
బ్రహ్మజ్ఞానం వినా స స్యా । దితి వేదాంతదిండిమః. ౩౯

11 * అనివృత్తే పీశస్పష్టే । ద్వైతే తస్య మృషాత్మకామ్
బుద్ధ్యా బ్రహ్మద్వయం బోధ్యం శక్యం వ పైకైక్యవాదినః ॥౧॥

12 జీవద్వైతం తు కాస్త్రీయ । మకాస్త్రీయ మితి ద్విధా
ఉపాదేత కాస్త్రీయ । మాతత్వ స్యావబోధనాత్. ॥౩॥

13 అత్మబ్రహ్మవిచారాఖ్యం । కాస్త్రీయం మానసం జగత్
బుద్ధే తత్త్వే తచ్చ హేయ । మితి శ్రుత్యనుశాసనమ్. ॥౪॥

14 అకాస్త్రీయమపి ద్వైతం । తీవ్రం మంద మితి ద్విధా
కామకోధాదికం తీవ్రం । మనోరాజ్యం తథేతరత్. ॥౫॥

15 ఉభయం తత్త్వబోధా క్రాంతి । నివార్యం బోధనిష్ఠయే
శమ స్పృహహితత్వం చ । సాధనేషు శ్రుతం తతః. ॥౬॥

16 బోధా దూర్వ్యం చ తద్దేయం । జీవన్ముక్తిప్రసిద్ధయే
కామాదిశ్లేశబంధేన । యుక్తస్య స హి ముక్తకా. ॥౭॥

17 * బుద్ధాద్వైతనుతత్త్వస్య । యథేష్టాచరణం యది
శునాం తత్త్వదృశాం చైవ । కో భేదోఽశుచిభక్షితే. ॥౮॥

18 * త్యజ్యతా మేష కామాదిః । మనోరాజ్యే తు కా క్షితిః?
అశేషదోషవీజత్వాత్ । క్షితి ర్భగవతేరితా. ॥౯॥

19 శక్యం జేతుం మనోరాజ్యం । నిర్వికల్పసమాధితః
నుసంపాదః క్రమా త్నైపి । సవికల్పసమాధితః. ॥౧౦॥

20 * జితే తస్మిన్ పుత్రికాస్యం । మన స్థితి మూఢాః
పితృత్వం వస్థిపేన । రామాయ బహుధేరితమ్. ॥౧౧॥

21 * విచారిత మలం కాస్త్రం । చిర ముద్ధాహితం మి యమ్
సంత్యక్తవాసనా న్మనా । దృతే నాన్యుత్తమం పదమ్. ॥౧౨॥

Time X
మనోరాజ్యం - ౧౨౫౫ ౪

- 22 * దర్శనాదర్శనే హిత్యా । స్వయం కేవలరూపతః
య స్త్వతి స తు బ్రహ్మ ॥ బ్రహ్మ, స బ్రహ్మ తస్య యమ్. ౬౮
- 23 జీవస్ముక్తేః పరా కాష్ఠా । జీవద్వైతవివర్జనాత్
లభ్యతే సా పతోఽత్యేద । మిశ్రద్వైతా ద్వివేచితమ్. ౬౯

18/5

5. మహావాక్యవివేకః

- 1 * యేనేకతే శృణోతీవం । జిఘ్రతి వ్యాకరోతి చ
స్వాద్యస్వాదూ విజానాతి । త తృజ్ఞాన ముచీతమ్. ౧
- 2 * చతుర్ముఖేంద్రదేవేషు । మనుష్యాశ్వగవాదిషు
చైతన్య మేకం బ్రహ్మతః । ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ మయ్యపి. ౨
- 3 * పరిపూర్ణః పరాత్మాఽస్మి ॥ దేహే విద్యాధికారిణ
బుద్ధే సాక్షితయా శ్చిత్వా । స్ఫుర స్సహ మితీర్యతే. 3
- 4 * స్వతః పూర్ణః పరాత్మాఽత్య । బ్రహ్మశబ్దేన వస్థితః
అస్మిత్తైక్యపరామర్శః । తేన బ్రహ్మ భవా మ్మహమ్. ౪
- 5 * ఏక మే వాద్వితీయం స । న్నామరూపవివర్జితమ్
సృష్టేః పురాఽదునా వ్యస్య । తాదృక్త్వం తది తీర్యతే. ౫
- 6 * శోకు ర్దేహేంద్రియాతీతం । వస్త్యత్య త్వంపదేంతమ్
ఏకతా గాఢ్యాతేఽనీతి । తదైక్య మనుభూయతామ్. ౬
- 7 * స్వప్రకాశరక్షిత్వ । మయ మిత్యుక్తితో మతమ్
64 స్వరూపరాదిదేహంతా । తృప్త్యాత్యైతి గీయతే. ౭
- 65 దృశ్యమానస్య సర్వస్య । జగత స్తత్త్వ మీర్యతే
బ్రహ్మశబ్దేన, త ద్బ్రహ్మ । స్వప్రకాశాత్మరూపకమ్. ౮

6. చిత్రదీపః

- 1 * యథా చిత్రపటే దృష్టం మవస్థానం చతుష్టయమ్
పరమాత్మని విజ్ఞేయం । తథాఽవస్థాచతుష్టయమ్. ౧
- 2 * యథా ధాతో ఘట్టతచ్ఛ్రు । లాంఛితో రంజితః పటః
చి దంతర్యామీ నూత్యాత్మా । విరాడాత్మా తథేర్యతే. ౨
- 3 * స్వత శ్శుభోఽత్య ధౌత స్స్యాత్ । ఘట్టితోఽన్యవిలేపనాత్
మప్యైకారై ర్లాంఛిత స్స్యాత్ । రంజితో వర్ణపూరణాత్. ౩
- 4 * స్వత శ్చి, దంతర్యామీ తు । మాయావీ, నూక్షీస్సప్తైతః
నూత్యాత్మా, స్థూలస్సప్తైవ । విరా డిక్యుచ్యతే పరః. ౪
- 5 * వస్త్రాభాసస్థితా న్వర్ణాః । యద్యదాధారవస్త్రగా
వదం త్యజ్ఞా న్తథా జీవ । సంసారం చిద్ధతం విదుః. ౫
- 6 * అత్మాభాసస్య జీవస్య । సంసారో, నాత్మవస్తునః
అతి బోధో భవే ద్విద్యా । లభ్యతేఽసౌ విచారణాత్. ౬
- 7 * సదా విచారయే త్రస్మా । జగజ్జీవరాత్మనః
జీవభావజగద్భావ । బాధే స్వాత్మైవ శిష్యతే. ౭
- 8 * నాప్రతీతి న్నయో ర్బాధః । కింతు మిథ్యాత్వనిశ్చయః
నోచే త్సుమప్రిమూర్చాదౌ । ముచ్చ్యే తాయత్నతో జనః. ౮
- 9 * పరమాత్మావశేషోఽపి । తత్పత్యత్వవినిశ్చయః
న జగద్విస్మృతి, ర్నోచేత్ । జీవన్ముక్తిర్న సరీరము ౯
- 10 * పరోఽచాపరోజీతి । విద్యా ద్వేధా విచారజా
తత్యాపరోకవిద్యాస్తా । విచారోఽయం సమాప్యతే. ౧౦

Chait. M. S.
 111

- 11 కూటస్థా బ్రహ్మ జీవేశా । విత్వేపం చి చ్చతుర్విధా
 ఘటాకాశమహకాశే । జలాకాశభృశో యథా. ౧౮
- 12 ఘటావచ్చిన్నభే నీరం । య తత్ర ప్రతిబింబితః
 సాభ్యనక్షిత్ర ఆకాశే । జలాకాశ ఉదీర్వతే. ౧౯
- 13 మహకాశస్య మధ్యేయ । నృఘమండల మీక్ష్యతే
 ప్రతిబింబతయా తత్ర । మేఘాకాశే జలే స్థితః. ౨౦
- 14 మేఘాంశరూప ముదకం । తుషారాకారసంస్థితమే
 తత్ర స్వప్రతిబింబోఽయం । నీరత్వా దనుమీయతే. ౨౧
- 15 • ఆధిష్ఠానతయా దేహ । ద్వయాపచ్చిన్నచేతనః
 కూటవ నిర్వికారేణ । స్థితః కూటస్థ ఉచ్యతే. ౨౨
- 16 • కూటస్థే కల్పితా బుద్ధిః । తత్ర చిత్ప్రతిబింబకః
 ప్రాణానాం ధారణా జీవః । సంసారేణ స యుజ్యతే. ౨౩
- 17 • జలవ్యోమ్నా ఘటాకాశే । యథా స్పర్శైర్విరోహతః
 తథా జీవేన కూటస్థః । సోఽన్యోన్యాధ్యాస ఉచ్యతే. ౨౪
- 18 ఆయం జీవో న కూటస్థం విధిసో కి కదాచన
 అనాది రవివేకోఽయం । మూలావిద్యోరగమ్యతామ్. ౨౫
- 19 స్వానుభూతి రవిద్యాయా । మాపృతౌ చ ప్రవర్జితా
 అతః కూటస్థచైతన్య । మవిరోధితి తర్క్యతామ్. ౩౧
- 64 త చ్చే ద్విరోధి, కేనేయ । మాపృతి ర్న్యనుభూయతామ్
 వివేకస్తు విరోధి స్థా । తత్త్వజ్ఞానిని దృశ్యతామ్. ౩౨
- 65 ఆరోపితస్య దృష్టాంతే । రూప్యం నామ యథా తథా
 కూటస్థాధ్యస్తవిజీవ । నామాహ మితి నిశ్చయః. ౩౬

మేఘాకాశే

- 22 * చేతనాచేతనభిదా । కూటస్థాత్మకృతా న హి
కింతు బుద్ధికృతాభాన । కృతైవే త్యవగమ్యతామే. ౪౫
- 23 * యథా చేతన ఆభాసః । కూటస్థే భాగంతికల్పితః
అచేతనో ఘటాదిశ్చ । తథా తత్తైవ కల్పితః. ౪౬
- 24 తాదాత్మ్యాధ్యాస ఏవాత్య । పూర్వోక్తావిద్యయా కృతః
అవిద్యాయాం నివృత్తాయాం । తత్కార్యం వినివర్తతే. ౫౦
- 25 * అవిద్యావృత్తితాదాత్మ్యే । విద్యయైవ విసశ్కతః
విక్షేపస్య స్వరూపం తు । ప్రారబ్ధక్షయ మీక్షితే. ౫౩
- 26 * కూటస్థాదిశరీరాంత । సంఘాత స్వాత్మకాం జగుః
లోకాయతాః పామరాశ్చ । ప్రత్యక్షభాస మాశ్రితాః. ౬౦
- 27 * అణు ర్మహా నృధ్యమో వే । త్యేవం తత్కాపి వాదినః
బహుధా వివచంతే హి । శృతియుక్తిసమాశ్రయాః. ౬౮
- 28 * ఇత్యుక్త్వా తద్విశేషే 'తు । బహుధా కలహం యయుః
అవిద్యూపోఽథ చిద్రూప । శ్చిదచిద్రూప ఇత్వపి. ౮౩
- 29 * చిత్సన్నిధౌ ప్రవృత్తాయాః । ప్రకృతేర్ని నియామకమ్
ఈశ్వరం బ్రువంతే యోగాః । స జీవేభ్యః పర శ్శృతః. ౧౦౨
- 30 * తత్కాపి కలహయంతే । వాదిన స్వస్వయుక్తిభిః
వాక్యాన్యం యథాప్రజ్ఞాందార్థ్యా యోదాహరంతి పి. ౧౦౪
- 31 * అంతర్యామిణ మారభ్య । స్థాపరాంతేశవాదినః
సం త్యక్తృత్కార్యవంశాదేః । కులదైవత్యదర్శనాత్. ౧౦౬
- 32 * మాయాం తు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినం తు మహేశ్వరమ్
అస్యాపయవభూతైస్తు । వ్యాప్తం సర్వ మిదం జగత్. ౧౦౯

- 55 ఆతపాభాతలోకో వా । పటో వా పర్వపూరితః
సస్యం వా ఫలితం యద్వత్తథా స్పష్టపపు ర్విరాట్. ౨౦౪
- 56 యథా యథోపాసతే తం । ఫల మీయు స్తథా తథా
ఫలోత్కర్షాపకర్షౌ తు । పూజ్యపూజానుసారతః. ౨౦౬
- 57 ముక్తిస్తు బ్రహ్మతత్త్వజ్ఞా । నాదే వాస్య న చాన్యథా
స్వప్రబోధం వినా నైవ । స్వస్వప్నా హీయతే యథా. ౨౦౮
- 58 • అద్వితీయబ్రహ్మతత్త్వే । స్వప్నా ౨య మఖిలం జగత్
ఈశజీవాదిరూపేణ । చేతనాచేతనాత్మకమ్. ౨౦౯
- 59 * ఆనందమయవిజ్ఞాన । మయా వీశ్వరజీవకౌ
మాయయా కల్పితా వేతౌతాభ్యాం సర్వం ప్రకల్పితమ్. ౨౧౦
- 60 • జీవేశయో ర్మాయికయోః । పృథ్వివ కలహం యయుః. ౨౧౧
అనుశోచామ ఏవాన్యథా । న భ్రాంతై ర్విపదామహే. ౨౧౨
- 61 * తృణార్చకాదియోగాంతా । ఈశ్వరే భ్రాంతి మాశ్రితాః
లోకాయతాదిసాంఖ్యాంతాః జీవే విభ్రాంతి మాశ్రితాః. ౨౧౩
- 62 • అద్వితీయం బ్రహ్మతత్త్వం । న జానంతి యదా తదా
భ్రాంతా ఏవాఖిలా స్తేషాంకృష్ణముక్తిః క్షేపవాసుఖమ్? ౨౧౪
- 63 • ఉత్తమాధమభావ శ్చేత్ । తేషాం స్యా దస్తు తేన కిమ్ ?
స్వప్నస్థరాజ్యభిక్షాభ్యాం । న బుద్ధ స్పృశ్యతే ఖలు. ౨౧౫
- 64 * తస్మా న్ముముక్షుభి రైవ । మతి ర్దీవేశవాదయోః
కార్యా కింతు బ్రహ్మతత్త్వం విచార్యం బుద్ధ్యతాం చ తత్. ౨౧౬
- 65 న తత్త్వమో రుభా పర్థా । పస్మత్సిద్ధాంతతాం గతో
అద్వైతబోధనాయైవ । సా కన్యా కాచి దిష్యతే. ౨౧౭

- 66 జలాభోపాధ్యధీనే తే । జలాకాకాభృతో తయోః
అధారౌ తు ఘటాకాశ । మహాకాశౌ సునిర్మలౌ. ౨౨౫
- 67 • ఏవ మాసందవిజ్ఞాన । మయౌ మాయాధియౌ ర్వశౌ
తదధిష్ఠానకూటస్థ । బ్రహ్మణ తు సునిర్మలే. ౨౨౬
- 68 * ఆత్మభేదో జగత్సత్య । మిశోఽన్య ఇతి చే త్రయమ్
త్యజ్యతే తై స్తదా సాంఖ్య । యోగవేదాంతసమ్మతిః. ౨౨౮
- 69 • న నిరోధో న చోత్పత్తిః । న బద్ధో న చ సాధకః
న ముముక్షు ర్నవై ముక్త । ఇత్యేషా పరమార్థతా. ౨౩౫
- 70 • మాయాఖ్యాయాః కామధనే । ర్వశ్చైవీవేశ్వరా పుభౌ
యథోచ్చం పిబతాం ద్వైతం । తత్త్వం త్వద్వైతమేవ హి. ౨౩౬
- 71 • కూటస్థబ్రహ్మణో ర్భేదౌ । నామమాత్మాదృతే న హి
ఘటాకాశమహాకాశౌ । వియుజ్యేతే న హి క్వచిత్. ౨౩౭
- 72 యే వదంతి తత్త మేతేఽపి । భ్రామ్యంతేఽవిద్యయాఽత్ర కిమ్?
స, యథాపూర్వ మేతేషామత్ర భ్రాంతే రదర్శనాత్. ౨౩౯
- 73 నాద్వైత మపరోక్షం చే । న్న చిద్రూపేణ భాసనాత్
అశేషేణ స భాతం చేత్ । ద్వైతం కిం భాసతేఽఖిలమ్. ౨౪౦
- 74 అచింత్యరచనారూపం । మాయైవ సకలం జగత్
ఇతి నిశ్చిత్త్య వస్తుత్వ । మద్వైతే పరిశేష్యతామ్. ౨౪౬
- 75 యదా సర్వే ప్రభిద్యంతే । హృదయగ్రంథయ స్త్విత
కామా గ్రంథిస్వరూపేణ । వ్యాఖ్యాతా వాక్యశేషతః. ౨౬౦
- 76 * అహంకారచిదాత్మానా । వేకీకృ త్యావివేకతః
ఇదం మే స్యా, దిదం మే స్యా, దితిచ్చాః కామశబ్దితాః. ౨౬౦

- 33 ఇతి శ్రుత్యనుసారేణ । న్యాయ్యా నిర్వయ ఈశ్వరే
తథా స త్యవిరోధ స్స్యోత్ । స్థాపరాంతేశవాదినామ్. ౧౨౪
- 34 * తుచ్ఛాననిర్వచనీయా చ । వాస్తవీ చే త్యసా త్విధా
జ్ఞేయా మాయా త్రిభి ర్భేదైః । శౌతయ్య క్రికలౌకికైః. ౧౩౦
- 35 ఆస్య సత్త్వ మసత్త్వం చ । జగతో దర్శయ త్యసా
ప్రసారణాచ్చ సంకోచా । ద్యథా చిత్రపట స్తథా. ౧౩౧
- 36 * ఆస్యతంత్రా హి మాయా స్యా । దప్రతీతే ర్విదా చిత్రమ్
స్వతంత్రాఽపి తథైవ స్యా । దసంగ స్యాస్యధాకృతే. ౧౩౨
- 37 కూటస్థాసంగ మాత్మానం । జగత్త్వేన కరోతి సా
చిదాభాసస్వరూపేణ । జీవేశావపి నిర్మమే. ౧౩౩
- 38 * న నిరూపయితుం శక్యా । విస్పష్టం భాసతే చ యా
సా మాయే తీంద్రజాలాదౌ । లోకా స్సంప్రతిపేదిరే. ౧౩౪
- 39 * నిరూపయితు మారభ్యే । నిఖిలైరపి పండితైః
అజ్ఞానం పురత స్తేషాం । భాతి కక్ష్యాను కానుచిత్. ౧౩౫
- 40 * నిరుక్తా పభిమాసం తే । పథతే తార్కికావయః
హర్షమిశ్యాదిభి స్తే తు । ఖండనాదౌ సుశీక్షితాః. ౧౩౬
- 41 * అచింత్యరచనాశక్తి । వీజం మాయేతి నిశ్చిను
మాయావీజం తదే వైకం । సుషుప్తా వనుభూయతే. ౧౩౭
- 42 జాగ్రత్స్వప్నజగ త్రత్ర । లీలం వీజ ఇవ ద్దుగ్ధః
తస్మా దశేషజగతో । వాసనా స్తత్ర సంస్థితాః. ౧౩౮
- 43 సాభాసమేవ తద్వీజం । ధిరూపేణ ప్రరోహతి
అతో బుద్ధౌ చిదాభాసో । విస్పష్టం ప్రతిభాసతే. ౧౩౯

- 44 మాయాభాసేన జీవేశౌ । కరోతీతి శుభ్రతౌ శుభ్రతమ్
మేఘాకాశజలాకాశా । ఏవ తౌ సువ్యవస్థితౌ. ౧౫౫
- 45 * సామస్త మానందమయం । పృక్కమైవం శుభ్రతి ర్థగౌ
ఏష సర్వేశ్వర ఇతి । సోఽయం వేదోక్త ఈశ్వరః. ౧౫౬
- 46 • విజ్ఞానమయరూపేణ । తత్రవృత్తిస్వరూపతః
స్వశ క్త్యేకో విక్రియతే । మాయయా భ్రామణం హి తత్. ౧౫౭
- 47 • నార్థః పురుషకారేణ । త్యేవం మా శంక్యతాం యతః
ఈశః పురుషకారస్య । రూపేణాపి వివర్తతే. ౧౫౮
- 48 జగద్దోని ర్భవే దేషః । పృభవాప్యయకృత్వతః
అవిర్భావతిరోభావా । పువృత్తిఫలయౌ మతౌ. ౧౫౯
- 49 రాత్రిఘసా సుప్తిబోధా । పున్మీలననిమీలనే
తూష్టింభావమనోరాజ్యే । ఇవ స్పృష్టలయా విమౌ. ౧౬౦
- 50 అన్యేన్యాధ్యాస మత్కాపి । జీవకూటస్థయౌ రివ
ఈశ్వరబ్రహ్మణో సిద్ధం । కృత్వా బ్రూతే సురేశ్వరః. ౧౬౧
- 51 అన్యేన్యాధ్యాసరూపాఽసా । వన్నలిప్రవతో యథా
ఘట్టితే నైకతా మేతి । తద్వ ద్భాం క్త్యేకతాం గతః. ౧౬౨
- 52 • మేఘాకాశమహాకాశౌ । వివిచ్యేత న పామరైః
తద్వ ద్భృహేశయౌ రైక్యం । పశ్యం త్యాపాతదర్శినః. ౧౬౩
- 53 కృమేణ యుగప ద్వైపా । స్పృష్టి జ్ఞేయా యథాశుభ్రతి
ద్వివిధశుభ్రకసద్భావాత్ । ద్వివిధస్వప్నదర్శనాత్. ౧౬౪
- 54 సర్వతో లాంఛితో మష్యా । యథా స్యా ద్ఘట్టితః పటః
నూకాకారై స్తథేశస్య । వపు స్సర్వత్ర లాంఛితమ్. ౨౦౨

- 77 * అప్రవేశ్య చిదాత్మానం । పృథ కృశ్య స్నహంకృతిమ్
ఇచ్ఛంస్తు కోటిపస్తూని । న బాధో గృంథిభేదతః. ౨౬౨
- 78 గృంథిభేదేపి సంభావ్యా । ఇచ్ఛాః ప్యారబ్ధదోషతః
బుద్ధ్యాపి పాపబాహుల్యా । దసంతోషో యథా తప. ౨౬౩
- 79 • అహంకారగతేచ్ఛాద్వై । రేహవ్యాధ్యాదిభి స్తథా
వృక్షాదిజస్మనానై ర్వా । చిద్రూపాత్మని కిం భవేత్? ౨౬౪
- 80 * గృంథిభేదా త్పురా ప్యేవ । మితి చే త్త న్న విస్మర
అయమేవ గృంథిభేద । స్తవ తేన కృతీ భవాన్. ౨౬౫
- 81 • నైవం జానంతి మూఢాశ్చేత్! సోఽయం గృంథి ర్న చాపరః
గ్రంథితద్భేదమాత్రేణ । వైషమ్యం మూఢబుద్ధయోః. ౨౬౬
- 82 పృష్ఠత్వై వా, నిష్ఠత్వై వా । దేహేంద్రియమనోధియామ్
స కించిదపి వైషమ్య । మ స్త్రజ్ఞానివిబుద్ధయోః. ౨౬౭
- 83 వ్యాత్యోగితియయో ర్వేద । పాఠాపాఠకృతా భిదా
నాహరాదా ప స్తి భేద । సోఽయం న్యాయోఽత్య
యోజ్యతామ్. ౨౬౮
- 84 • అజ్ఞాత్వా శాస్త్రహృదయం । మూఢో వ క్త్యన్యథాఽన్యథా
మూర్ఖాణాం నిర్ణయ స్త్యాస్తా । మస్మత్ప్రద్ధాంత ఉచ్యతే. ౨౬౯
- 85 • వైరాగ్యబోధోపరమాః । సహాయా స్తే పరస్పరమ్
ప్రాయేణ సహ వ ర్తంతే । వియుజ్యేతే క్వచి త్త్వచిత్. ౨౭౦
- 86 త్రయోఽప్యత్యంతపక్వా శ్చేత్ । మహత స్తపసః ఫలమ్
దురితేన క్వచి త్క్రించి । తక్రదాచి త్పురిబధ్యతే. ౨౭౧

- 87 * వైరాగ్యోపరతి పూర్ణే । బోధస్తు ప్రతిబద్ధతే
యస్య తస్య న మోక్షోఽస్తి । పుణ్యలోక స్తపోబలాత్. ౨౮౩
- 88 * పూర్ణే బోధ తదన్యో ద్వై । ప్రతిబద్ధౌ యదా తదా
మోక్షో వినిశ్చితః కింతు । దృష్టదుఃఖం న నశ్యతి. ౨౮౪
- 89 * ఆరబ్ధకర్మనానాత్మాత్ । బుద్ధానా మన్యథాఽన్యథా
వర్తనం తేన శాస్త్రార్థే । భృమితవ్యం న పండితైః. ౨౮౫
- 90 * జగచ్ఛ్రుతం స్వచైతన్యే । వటే చిత్ర మివార్పితమ్
మాయయా త దుపేక్ష్యైవ । చైతన్యే పరిశేష్యతామ్. ౨౮౬
- 91 చిత్రాదీప మిమం నిత్యం । యేఽనుసందధతే బుధాః
పశ్యంతోఽపి జగచ్ఛ్రుతంతే ముహ్యంతి న పూర్వవత్. ౨౮౭

~*~

7. తృప్తి దీపః

- 1 * ఆత్మానం చే ద్విజానీయా । దయ మస్మితి పూరుషః
కి మిచ్ఛ న్కస్య కామాయ । శరీర మనుసంజ్వరేత్ ? ౧
- 2 అస్యా శ్శూతే రభిప్రాయ । స్వమ్య గత్య విచార్యతే
జీవన్ముక్తస్య యా తృప్తి । స్నా తేన విశదాయతే. ౨
- 3 మాయాభాసేన జీవేశౌ । కరోతీతి శ్రుతత్వతః
కల్పితావేవ జీవేశౌ । తాభ్యాం సర్వం ప్రకల్పితమ్. ౩
- 4 సాధిష్ఠానో విమోక్షదౌ । జీవోఽధిక్రియతే న తు
కేవలో నిరధిష్ఠాన । విభ్యాంతేః క్వా ప్యసద్భిత్. ౪

- 5 * అధిష్ఠానాంశసంయుక్తం । భృమాంశ మవలంబితే
యదా తదాహం సంసారీ । త్యేవ్యం జీవేభిషన్యతే. ౭
- 6 * భృమాంశస్య తిరస్కారా । దధిష్ఠానప్రధానతా
యదా తదా చిదాత్మాహం । మసంగోఽస్మీతి బుధ్యతే. ౮
- 7 * నాసంగేహంకృతి ర్యుక్తా । కథ 'మస్మీతి' చే చ్ఛృణు
ఏకో ముఖ్యో ద్వా పముఖ్యా । విత్యర్థ స్త్రివిధోఽహమః. ౯
- 8 * అన్యోఽన్యాధ్యస్తరూపేణ । కూటస్థాభాసయో ర్వపుః
ఏకీభూయ భవే న్ముఖ్యః । తత్ర మూఢైః ప్రయుజ్యతే. ౧౦
- 9 * పృథ గాభాసకూటస్థా । పముఖ్యా తత్ర తత్త్వవిత్
పర్యాయేణ ప్రయుం క్తేహం । శబ్దం లోకే చ వైదికే. ౧౧
- 10 * కూటస్థోఽస్మీతి బోధోఽపి । మిథ్యా చే న్నేతి కో వదేత్?
సహ సత్యతయాఽభీష్టం । రజ్జుసర్పవిసర్పణమ్. ౧౨
- 11 * తాదృశేనాపి బోధన । సంసారో హి నివర్తతే
యక్షానురూపో హి బలి । రిత్వాహు ర్లోకికా జనాః. ౧౩
- 12 * దేహాత్మజ్ఞానవత్ జ్ఞానం । దేహాత్మజ్ఞానబాధకమ్
ఆత్మన్యేష భవే ద్యస్య । స నేచ్ఛన్నపి ముచ్యతే. ౧౪
- 13 * పరోక్ష మపరోక్షం చ । జ్ఞాన మజ్ఞాన మి త్యధః
నిత్యాపరోక్షరూపేఽపి । స్వయం స్యా ద్దశమే యథా. ౧౫
- 14 * అజ్ఞానావృతివిక్షేప । ద్వివిధజ్ఞానత్వప్రయః
శోకాపగమ ఇత్యేతే । యోజనీయా శ్చిదాత్మని. ౧౬
- 15 * విక్షేపాత్పత్తితః పూర్వ । మపి విక్షేపసంస్కృతిః
అస్త్యేవ తదవస్థాత్వ । మవిరుద్ధం తత స్తయోః. ౧౭